

Dôvodová správa

Návrh Pravidiel kontrolnej činnosti Útvary hlavného kontrolóra Košického samosprávneho kraja (ďalej len „návrh pravidiel kontrolnej činnosti“), ktoré v prípade schválenia a nadobudnutia účinnosti rušia Zásady kontrolnej činnosti v Košickom samosprávnom kraji schválené Zastupiteľstvom Košického samosprávneho kraja uznesením č. 89/2006 dňa 26. júna 2006 (ďalej len „platné zásady kontrolnej činnosti“), sa predkladajú z dôvodu zavedenia koncepcie nového - účinnejšieho systému kontrolnej činnosti v samospráve, zapracovania doterajších praktických postupov súvisiacich s výkonom kontrolnej činnosti, ako aj zosúladenia s platnou legislatívou (predovšetkým s aktuálnym znením zákona č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a zákonom č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov).

Zavedenie koncepcie nového - účinnejšieho systému kontrolnej činnosti v samospráve spočíva v prechode od klasického chápania kontroly (len kontrola zhody) ku kontrole, ktorej podstata by nemala spočívať iba v poukazovaní porušenia právnych predpisov, ale aj v zhodnotení systému finančného riadenia, zhodnotení dodržiavania zásad riadneho finančného hospodárenia a v spolupráci s kontrolovaným subjektom v nachádzaní riešení na odstránenie potenciálnych rizík.

Požiadavka odbornej aplikačnej praxe zavedenia takéhoto systému kontroly, ktorý uprednostňuje najmä hodnotiaci a odporúčací vzťah ku kontrolovaným subjektom, bola už legislatívne akceptovaná na úrovni kontroly vykonávanej štátnou správou. Zákom č. 165/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite bola precizovaná definícia verejnej vnútornej finančnej kontroly a zavedený vládny audit, ktorý ministerstvu financií a správam finančnej kontroly umožňuje nielen overovanie zákonnosti, ale aj overovanie a hodnotenie finančného riadenia a predkladanie odporúčaní pre kontrolovaný subjekt na zlepšenie stavu ich hospodárenia.

V súčasnosti hlavným kontrolórom a útvarom hlavného kontrolóra vykonávaná následná finančná kontrola je zameraná na poukazovanie porušenia predpisov. Praktický výkon pri kontrolách poukazuje na nutnosť vykonávania hodnotenia finančného riadenia a iných kontrolovaných skutočností a možnosti predkladania odporúčaní pre kontrolovaný subjekt na zlepšenie stavu hospodárenia aj v regionálnej samospráve, rovnako ako si to vyžiadal vývoj v kontrolnej činnosti na štátnej úrovni.

Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov ukladá povinnosť samospráve v rámci svojej pôsobnosti utvárať účinný systém kontroly (§ 4 ods. 2) a súčasne zmocňuje zastupiteľstvo samosprávneho kraja uznesením ustanoviť ďalšie podrobnosti o pravidlách kontrolnej činnosti (§ 19d). Využitím uvedeného oprávnenia zastupiteľstva samosprávneho kraja a schválením návrhu pravidiel kontrolnej činnosti sa umožní praktická a legitímna realizácia nového systému kontroly, ktorý nebude poukazovať iba na porušenia právnych predpisov, ale zároveň bude dávať aj odporúčania s cieľom predchádzať rizikám pri hospodárení.

V súčasnosti platné zásady kontrolnej činnosti neobsahujú niektoré v praxi realizované postupy súvisiace s kontrolnou činnosťou útvaru hlavného kontrolóra, napr. definovanie typov kontrol, zostavovanie, zverejňovanie, predkladanie a schvaľovanie plánu kontrolnej činnosti, predkladanie informácií o kontrolných zisteniach. Prípadne postupy sú ustanovené samostatným uznesením zastupiteľstva samosprávneho kraja, napr. predkladanie správy o výsledkoch kontrol (uznesenie č. 2004/216 z 18. zasadnutia Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja konaného dňa 21. júna 2004).

Z dôvodu komplexného riešenia kontrolnej činnosti vykonávanej útvarom hlavného kontrolóra, ako aj postupov súvisiacich s kontrolnou činnosťou sú v návrhu pravidiel

kontrolnej činnosti vyššie uvedené postupy zapracované tak, ako sú už dlhodobo prakticky zaužívané. Týmto budú jasne a nesporne vymedzené predmetné postupy a z nich vyplývajúce práva a povinnosti.

V neposlednom rade schválením návrhu pravidiel kontrolnej činnosti dôjde aj k zosúladieniu s platnou legislatívou.

Zákon č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite bol už novelizovaný 5 krát od schválenia v súčasnosti platných zásad kontrolnej činnosti (uznesenie č. 89/2006 zo dňa 26. júna 2006). Zadefinovanie následnej finančnej kontroly v súčasnosti platných zásadách kontrolnej činnosti nie je v súlade s aktuálnym znením citovaného zákona.

Platné zásady kontrolnej činnosti ustanovujú okrem hlavného kontrolóra aj predsedu a zastupiteľstvo ako kontrolný orgán, ktorý sa pri výkone kontrolnej činnosti má riadiť základnými pravidlami následnej finančnej kontroly podľa § 13 až 25 zákona č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite, súčasne ustanovujú predsedovi povinnosť riadiť sa nimi. Podľa zákona o samosprávnych krajoch orgánmi samosprávneho kraja sú zastupiteľstvo samosprávneho kraja a predseda samosprávneho kraja, ktoré majú vymedzené svoje kompetencie. Zastupiteľstvo nemá v pôsobnosti ukladať predsedovi povinnosti riadiť sa predpisom, na ktorom sa uznesie. Hlavný kontrolór v zmysle platnej legislatívy je zamestnancom samosprávneho kraja a nie kontrolným orgánom. Kontrolným orgánom môže byť samosprávny kraj a v zmysle interných aktov riadenia jej organizačný útvar, napríklad útvar hlavného kontrolóra.

Navrhované pravidlá kontrolnej činnosti sú spracované v rozsahu len pre kontrolnú činnosť vykonávanú Útvárom hlavného kontrolóra Košického samosprávneho kraja z dôvodu ustanovenia § 19d zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov, týkajúceho sa kontrolnej činnosti len hlavného kontrolóra. V zmysle citovaného ustanovenia hlavný kontrolór pri výkone kontrolnej činnosti postupuje podľa základných pravidiel ustanovených v § 13 až 25 zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite, pričom ďalšie podrobnosti o pravidlách kontrolnej činnosti môže ustanoviť samosprávny kraj uznesením. Kontrolná činnosť vykonávaná orgánmi samosprávneho kraja, ktorými sú predseda a zastupiteľstvo, je vykonávaná v zmysle osobitných predpisov (najmä zákon o samospráve vyšších územných celkov), rešpektujúc ich kompetencie, preto nie je dôvod upravovať procesné pravidlá pri ich kontrolnej činnosti.

Úprava týkajúca sa rozsahu kontrolnej činnosti (§ 2) vychádza z aktuálneho znenia zákona o samospráve vyšších územných celkov a vecne nedochádza k zmene oproti platným zásadám kontrolnej činnosti.

V časti druhy a typy kontrol (§ 3 až 7) a v časti postup pri výkone kontrolnej činnosti (§13) je okrem následnej finančnej kontroly a kontroly plnenia verejnej správy (kontrola plnenia úloh) zadefinovaná kontrola hospodárenia, ktorá reprezentuje vyššie uvedený posun od klasickej kontroly zhody ku kontrole zameranej na dodržiavanie zásad riadneho finančného hospodárenia, zameranej aj na hodnotenie a odporúčanie s cieľom predchádzať rizikám pri hospodárení. Súčasne sú podľa rozsahu zamerania kontroly zadefinované aj typy kontroly: komplexná, tematická, kontrola plnenia opatrení, ktorých pomenovanie sa používa v aplikačnej praxi.

Plán kontrolnej činnosti v platných zásadách kontrolnej činnosti nie je upravený. V tejto časti (§ 8 a 9) navrhovaných pravidiel kontrolnej činnosti sú identifikované zdroje pre plánovanie kontrol, postup zostavovania, zverejňovanie, predkladanie a schvaľovanie návrhu plánu tak, ako je zaužívané v praxi. Návrh plánu zostavuje hlavný kontrolór po zvážení prijatých podnetov, pričom do návrhu zahrňuje kontroly proporcionálne zo všetkých zdrojov: z vlastného podnetu, z návrhov od organizačných útvarov (najmä

odvetvových odborov) Úradu KSK, z podnetov iných subjektov verejnej správy a podnetov od ostatných právnických a fyzických osôb.

Samostatne je upravený postup pri kontrolnej činnosti (§ 10), ktorý spočíva na princípe prioritného vykonávania kontrol podľa plánu kontrolnej činnosti schváleného zastupiteľstvom. Výnimka z tohto princípu je len v prípade, ak príslušný oprávnený orgán (napr. súd, orgány činné v trestnom konaní), resp. iné subjekty verejnej správy (napr. Úrad pre verejné obstarávanie) v zmysle svojich právomocí využijú právo na neodkladnú súčinnosť z dôvodu potreby včasného plnenia ich úloh. V prípade splnenia plánu kontrolnej činnosti sa navrhuje podľa rozhodnutia hlavného kontrolóra vykonávať kontroly nad rámec schváleného plánu, najmä kontroly z podnetov iných subjektov verejnej správy a podnetov od ostatných právnických a fyzických osôb.

Navrhované ustanovenia týkajúce sa prizvaných osôb (§ 11) a pochybností o nepredpojatosti (§ 12) vychádza z aktuálneho znenia zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite a vecne nedochádza k zmene oproti platným zásadám kontrolnej činnosti.

Časť týkajúca sa mlčanlivosti o skutočnostiach, o ktorých sa zamestnanec útvaru hlavného kontrolóra dozvedel pri výkone kontrolnej činnosti (§ 14) je uvádzaná z dôvodu, že je ustanovená v § 39 platného zákona č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite, ktorý nespadá do rámca základných pravidiel podľa § 13 až 25 citovaného zákona. Kontrolóri sú však zamestnancami samosprávneho kraja a vzťahujú sa na nich ustanovenia povinnosti mlčanlivosti podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.

Sankčné ustanovenia (§ 15) vychádzajú z aktuálneho znenia zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite a zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy a vecne nedochádza k zmene oproti platným zásadám kontrolnej činnosti.

Postup pri predkladaní informácií o kontrolných zisteniach a správy o výsledkoch kontrol (§ 16) nie je v platných zásadách kontrolnej činnosti upravený. Navrhované znenie vychádza zo zaužívanej praxe pri informovaní predsedu Košického samosprávneho kraja o kontrolných zisteniach. Správa o výsledkoch kontrol sa navrhuje predkladať v štruktúre zohľadňujúcej obsah materiálov o výsledku kontroly podľa navrhovaných pravidiel kontrolnej činnosti. Zachováva sa súčasná prax predkladania správy o výsledkoch kontrol na každé riadne zasadnutie Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja, vrátane podávania informácií o prijatých opatreniach na nápravu nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku (uznesenie č. 2004/216).

V záverečných ustanoveniach sa navrhuje nadobudnutie účinnosti tohto dokumentu po jeho schválení v Zastupiteľstve Košického samosprávneho kraja odo dňa 1. januára 2015. Zároveň sa rušia doteraz platné zásady kontrolnej činnosti schválené Zastupiteľstvom Košického samosprávneho kraja uznesením č. 89/2006 dňa 26. júna 2006.

Schválením návrhu pravidiel kontrolnej činnosti, v ktorých je ustanovený postup predkladania správy o výsledkoch kontrol, stráca opodstatnenie uznesenie č. 2004/216 z 18. zasadnutia Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja konaného dňa 21. júna 2004 v časti A. pod bodom 2) a 3), preto sa navrhuje jeho zrušenie.